

Tasiilami, Illoqqortoormiuni, kiisalu Qaanaami, taaneqartullu nunaqarfiini 2013-miit nannuttassat ataatsimut 60-nik amerlineqarnissaat anguniaqqullugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen, Siumut)

Akissuteqaat

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerineq

Siunnersuutigineqarpoq Tasiilamut, Ittoqqortoormiunut kiisalu Qaanaamut nunaqarfinnullu taakkununga atasunut nannuttassatut pisassiissutit 60-inik amerlineqarnissaat.

Kalaallit Nunaanni nannunik aqutsineq pisarpoq Nannunik illersuineq piniarnerlu pillugit Namminer-sornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 21, 22. september 2005-imeersoq aqutugalugu, Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 29. oktober 1999-meersoq inatsisitigit toqqam-mavigalugu. Nalunaarummi qulaani taaneqartumi § 3 naapertorlugu Naalakkersuisut ukiumoortumik nannuttassatut pisassiissutit aalajangersartarpaat. Pisassiissutinik aalajangersaaneq pisarpoq nunanut tamalaanut isumaqatigiissutit, uumasooqassutsikkut siunnersuineq, atuisut ilisimasaat kiisalu piniarneq pillugu siunnersuisoqatigiit tusarniarneqartarnerat mianeralugit.

Kalaallit Nunaat nunani tamalaani kattuffinnut arlalinnut, nannunik piujuartitsineq naapertorlugu iluaqutiginninnissamik suliaqartunut toqqaannartumik akuuvoq. Tamakku ilagaat nannut ataatsimoorussat piujuaannartitsinissaq aqutsinissarlugu Kalaallit Nunaata Nunavut/Canadallu akornanni Paaseqatigiinnissamik isumaqatigiissut (MoU) nanoqatigiit Kane Basinimiittut aamma Baffin Bugtimiittut pillugit. Ataatsimoorussamik ataatsimiititaliap nanoqatigiinnit marluusunit tamakkiisumik pisarineqarsinnaasutut nannuttarineqarsinnaasut pillugit kaammattuutini nassiutarpai. Atuisumiit-atuisumut suleqatigiissitaq, ataatsimoorussamik ataatsimiititaliap ataaniittup tamatuma kingorna nunat akornanni pisassat agguataarneqarnissaannik siunnersuusiortarpoq. Tunumi nanoqatigiit nunanit allanit aviffiqatigineqanngillat.

2009-mit kingullermik uumasooqassutsikkut siunnersuinermit sanilliullugu, uumasooqassutsikkut paasissutissanik nutaanik takkuttoqarnikuunngilaq. Ullumikkut siunnersuineq 1997-imit paasissutissanit toqqammaveqarpoq, taassumallu saniatigit 1997-imiit 2009-mut qanoq pisoqarsinnaaneraniq periutsit tunngavigalugit naatsorsorneqarsimasut aamma atorneqarlutik. Taamaattumik nannut pillugit ataatsimoorussamik ataatsimiititaliaq 2010-mi ataatsimiinnermi pisassiissutissatut siunnersuummik inassuteqarsinnaasimangilaq. Ukiumi pisassiissuteqarfiusumi 2011-imi pisassiissutit 140-it ukiumi pisassiissuteqarfiusumi 2012-imi atooqqinneqarput.

Paasissutissanik ersarinnerusunik pissarsiniarluni maannakkorpiaq pisanit aamma misissugassanik pissarsiniarluni misissuisoqarpoq Baffin Bugtimi nanoqatigiinnit aamma Kane Basinimi nanoqatigiinnit sananeqaatikkut misissugassanik tigusisarnikut. Nanoqatigiinnit qanoq amerlatiginerinut missiliuussineq siusinnerpaamik 2013-ip qiteqqunnerani pinnaasussatut naatsorsuutigineqarpoq. Tunumi nanoqatigiinnit assingusumik misissuinerit naatsorsuutigineqarput 2013-ip kingorna aallartinneqassasut. Taamaasilluni naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq Baffin

Bugtimut aamma Kane Basinimut nanoqatigiinnut pisassiissutit pillugit siunnersuinerup 2014 2015-iluunniit sioqqullugu maannakkut killiffiusumut naleqqiullugu allanngortinneqarnissaa. Aamma maluginiartariaqarpoq, nunarsuaq tamaat issittumi nanoqatigiit 19-usut akornanni, Avanersuup eqqaani Kane Basin-imi nanoqatigiit ikiliartortut inissisimmata, taamaattumillu sumiiffimmi pisassiissutinik amerlilisinnaanissaq maannakuugallartoq naatsorsuutigineqarsinnaanani.

Ukiumut pisassiissuteqarfiusumut 2011-mut Tunumi pisassiissutit qaavatigut nannunik qulinik (10) immikkoortitsisoqarpoq Kommuneqarfik Sermersuumit saaffiginnissutit tunngavigalugit. Taakkualu ukiumut pisassiissuteqarfiusumut 2012-imut ingerlateqqinneqarput.

Naalackersuisut ilisimavaat nannuttassatut pisassiissutinik siusippallaamik nunguutsisarnermik ajornartorsiuteqartoqarnera. Taamaattumik Naalackersuisunit kommuninut kaammattuutigineqarsimavoq nannuttassanik pisaqarsinnaanermut piniarsinnaanermik akuersissutinik agguuassisarnerup iluarsartuuteqqinneqarnissaa, taamaasilluni tamakku piffissamut piniarfiusumut tamarmiusumut siaruarneqarsinnaasunngorlugit kiisalu piffissap piniarfiusup mianerineqarnissaa, taamaasilluni ammitigut pitsaasuseq pitsaanerpaaq anguneqarsinnaalerluni.

Naalackersuisut isumaqanngillat, sinerissamut qanittumi sumiiffinnullu inoqarfiusunut qanittumi nannunik amerlanerusunik takunnittarnerit nanoqatigiit amerliartornerinik takutitsisuusut. Imaassinnaavoq sunniutaasartut allat tamatumunnga akuusut, assersuutigalugu silaannaap allanngoriartornerata kingunerisaanik sikukinnerulernera, tamatuma kingunerigaa nannut sinerissamukarnerulersarnerat nalinginnaasumillu neriniartarfitik qimattarlugit. Eqqagassanik passussisarneq kiisalu neqinik qimatuliveqartarnerit aamma pissutaasinnaapput sumiiffiit inoqarfiusut tungaannut nannut amerlanerusut ingerlasalernerinut.

Tamakku qaavisigut USA-mit sulissutigineqarpoq siunnersuutigeqqissallugu issittup nanuinik CITES-ip oqartussaaffigisaani Allattorsimaffik II-miit I-mut allattorsimaffimmiitsilernissaq, ilaasortat akornanni 2013-imi tullianik ataatsimeersuarnissami. Siunnersuut siunnersuutigineqarpoqissappat akuersissutigineqarlunilu tamatuma kingunerissavaa issittup nanuanit tunisassianik avammut annissisinnaanerit inertequtaalluinnalernissaat. Maannakuugallartoq Kalaallit Nunaata issittup nanuanit tunisassianut tamanut avammut annissisinnaanerup unitsinneqarnissaa namminerisamik piumasuseq atorlugu eqqussimavaa. Uumasoaqassutsikkut siunnersuinermi killiliussap qaavatigut pisassiissutinik amerlisitsinerup kingunerisinnaavaa nunani tamalaani aalajangiisoqarnera, uagut ukiorpassuarni allanngortissinnaanngisatsinnik.

Qanoq pisoqarneranik qulaani taaneqartunut aamma nunani tamalaani pisussaaffitsinnut, pingaartumik Nunavumit/Canadamit isumaqatigiisummut atuuttumut kiisalu uumasoaqassutsikkut siunnersuinerup utaqqimaarneqarneranut innersuussilluta Naalackersuisunit siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigineqassaaq.

Matumuuna siunnersuut Inatsisartunit suliarineqartussanngorlugu tunniuppara.